

טעימות הדף היומי

עם הרב אברהם משה הלוי רוט
לחברות והוספות: a0527652027@gmail.com

שיעורי "טעימות" מיועדים ללומדי הדף היומי המבקשים להעשיר את הלימוד עם "נושא מעניין לקחת הביתה". הם כוללים נושאים לדיון, פולמוסים, חיזוקים, לקחים, קושיות, הקשרים לפרשת השבוע והמועדים, ועוד ועוד. מטרת השיעורים לעודד שיח תורני גם לאחר שהלימוד הסתיים. בבית או בעבודה, עם האשה או הילדים, בשבתך וביתך ובלכתך בדרך.

השיעורים נמסרים באולפני "קול הלשון" וניתן לצפות בהם באתר, או להקשיב בטלפון 03-6171111 ולהקיש ברצף (משמאל לימין): # 41670658 *

לתגובות וארות, ולקבלת הגליון בקביעות: a0527652027@gmail.com
הפקת הגליונות כרוכה בהוצאת משאבים רבים של עריכה וגרפיקה, ניתן להשתתף בעלויות ובזכויות!

דיון | האם זו בושה לרוץ?...

הגמרא אומרת שרק כאשר לאחר שכפתוהו על העמוד רץ הנידון מבית דין נתכפר לו, משום "שנתבזה במנוסה זו ואיכא ונקלה אחיך" כיון שנקלה הרי הוא כאחיקך.

וצריך להבין מה הביזיון בריצה?

אולי הביאור עפ"י דברי הרמב"ם בהלכות דיעות **שתלמיד חכם לא ירוץ ברשות הרבים "כדרך משוגעים"**. ובנושאי כלים נלאו למצוא מקור דבריו, דאם משום הגמרא בב"ק שאסור לרוץ ברה"ר אלא בערב שבת בין השמשות אין זה שייך דוקא לתלמידי חכמים, ואם משום הגמרא שנוטלת מאור עיניו של אדם אין זה שייך למשוגעים.

אכן נראה **דמקור דברי הרמב"ם מן הגמרא שלנו**, שריצת האדם מול הדיינים והעדים, וירץ וינס החוצה, לשוקא, נחשב ביזיון, ופירש הרמב"ם משום דזה כדרך המשוגעים.

ואולי מקור דברי הרמב"ם ממלכים ב ט, יא כאשר הגיע בן הנביאים למשוה בסתר את יהוא וניבא לו על מלכותו והשמדת בית אחאב **"וַיִּפְתַּח הַדָּלֶת וַיֵּנֶס. וַיְהוּא יֵצֵא אֶל עֲבָדָיו אֲדָנָיו וַיֹּאמֶר לוֹ הַשְּׁלוֹם מִדּוֹעַ בָּא הַמְּשֻׁעַ הַזֶּה אֵלַיךְ..."** ומדוע קראוהו משוגע? עיין במפרשים שהיו מכנים כך את הנביאים. כי לפעמים בהתבודדותם בנבואה היו נראים כמשוגעים. אבל אפשר שהרמב"ם מיאן בזה, כי מהיכן הכירו שהוא נביא המשתגע, הרי לא היה מפורסם אלא אחד מנערי אלישע מבני הנביאים, אלא **שמכיון שראוהו רץ החוצה החשיבוהו למשוגע**, ולכן כתב הרמב"ם שהרץ ברה"ר הוא כדרך משוגעים.

וכע"ז בהמשך הפרק שם פסוק כ **"וַיִּגְד הַצֶּפֶה לְאֹמֶר בָּא עַד אֲלֵיהֶם וְלֹא שָׁב וְהִמְנִיחַ קִמְנִיחַ יְהוָה בְּן נֶמְשִׁי כִּי בְּשֹׁעֲנוֹ יִנְהַג"** הרי שמי שרוכב במהירות ובחוסר סדר, נחשב "שיגעון".

ויש אומרים שכוונת הרמב"ם שגם כאשר יש מצוה לרוץ

בית הוראה | לחם שלם ללחם משנה, ללא שום פירור חסר?

שיטת התוספות שכוונת הגמרא שלנו שפחות מכזית "לא חשיב" הכוונה שאינה חשובה להפחית מ"כיכר שלם" ולכן נחשב שאכל את כל הכיכר! "דכי משתבע על הככר אין דעתו שלא ישייר פחות מכזית דאין לך אדם שיאכל כיכר שלם שלא יהיו מעט פירורין נושרים ממנו".

ויש לדקדק מה בכך שהפירורין נושרים, יאספם ויאכלם! כנראה כוונת התוספות שאין זה דרך ארץ, כמו שכתוב בשו"ע או"ח סימן קע, טו שלא ילקט פירורין ויניח על השולחן מפני שממחה דעתו של חבירו.

והנה, **בשבת קודש יש מצוה לבצוע על שתי כיכרות שלמים ללחם משנה**. ויש לעיין האם צריך לדקדק לכתחילה שלא יחסרו אפילו פירורים מעטים (ראיתי שכן דעת הגר"נ קרליץ זצ"ל) או **שיש ללמוד מהגמרא שלנו שגם אם חסרים מעט פירורין נחשב עדיין כ"כיכר שלם"**.

ובאמת צריך עיון **מהו גודל הכיכר שנשבע עליו**, שאם כל הכיכר הוא שלוש זיתים ונחסר ממנו כמעט שלישי, מעט פחות מכזית, וכי אפשר להחשיבו ככיכר שלם. ולכאורה היה מתאים לחשב היחס לפי גודל הכיכר, שיהיה אחד מארבעים ושמונה, כדין "כיכר שלם" לעירובי חצרות שאם ניטל ממנו כשיעור חלת נחתום, אחד מארבעים ושמונה, לא מקרי חסר. וכן מצדדים הפוסקים לגבי לחם משנה. אבל מה טעם לשער לפי כזית בלא יחס לגודל הכיכר המקורי?!

הגע עצמך, **בחלתו הגדולה של כ"ק אדמו"ר מבעלזא שליט"א**, הרי רק הפירורין הנופלים הם הרבה יותר מכזית, וכי בגלל זה לא יוכל לצאת בה ידי חובת לחם משנה? וצ"ע.

אביב. והנה, באמצע הלוויה נשמע קול רעש גדול (התברר אחר כך שנפל איזה פח) והכל סברו שיש פיגוע, והחלו לברוח לכל עבר, גם נושאי המיטה הניחו את המיטה ורצו על נפשם... רק אחד נשאר עומד ליד המיטה, הגאון רבי חיים גריינימן זצ"ל.

מספרים ששאלוהו וכי לא פחדת? מדוע לא ברחת? השיב להם: בוודאי שרציתי לברוח, אבל לא ידעתי מהיכן המחבל מגיע, אם כן מה טעם לרוץ, הלא יתכן שאינני בורח ממנו אלא רץ אליו... לכן נקטתי ב"שב ואל תעשה"...

זהו שלטון הדעת על תנועות הגוף!

מהדף ליומי | היום הובדלו ישראל להיות "אדם"!

מבואר כאן שהתואר "אדם" הוא מעלה של בעל לב ודעת. ואכן אמרו חז"ל שרק ישראל התעטרו בתואר זה, עפי" הפסוק ביחזקאל לד, לא "וְאַתָּן צְאֲנֵי צֶאֱן מְרַעֲיֵי אֲדָם אֲתֶם אֲנִי אֱלֹקִים נְאֻם אֲד-נְי ה'". "אדם אתם - אתם קרויים אדם ואין עכו"ם קרויים אדם"...

ממתי הובדלו ישראל מן העמים להחשב "אדם"? מהימים הללו, תחילת חודש סיוון. בראש חודש תמו מ"ה ימים מיציאת מצרים, ובזה השלימו מניין אד"ם = מ"ה. ובב' סיון, יום המיחוס, הקב"ה הבדילנו מן העמים, והייתם לי סגולה מכל העמים.

ימי ספירת העומר הפכו אותנו מבהמות כגויים, ל"אדם", אדמה לעליון.

רוממות | להפוך מ"זחל" ל"פרפר", מבהמה לאדם!

על המהפך האדיר שאנו עוברים בימים אלו מבהמה לאדם, שעורים לחיטים, נשא מו"ר הגר"ד בעלסקי שליט"א שיחה מרוממת:

"בתקופה הזאת מצויים בטבע הרבה פרפרים מרהיבים ביופיים, פורסים כנפיים ססגוניות ומעופפים בחדווה. מי יכול להאמין שהפרפר הזה היה תולעת? תולעת אפורה, רומשת על הארץ, נמוכה, מתהלכת בכבדות אט אט. זה הרי ההיפך הגמור מהפרפר הזריז והמשוחרר, הצבעוני והמעופף.

איך נהפך זחל לפרפר? אי אפשר להתהפך בבת אחת, זה עלול להיות מסוכן. אפילו צוללן שרוצה לצאת מן המים אל האוויר, חייב לעשות את זה בהדרגתיות, אם הוא יצא בבת אחת מן המים אל האוויר הוא יסתכן, קל וחומר כאשר התולעת מתהפכת לפרפר. לצורך כך ברא הקב"ה את שלב

לדבר מצוה, מכל מקום לא ירוץ "כדרך משוגעים" שיתבזה בזה.

דיון | האם יש לפטור ת"ח מלרוץ בשבת מפני כבוד הבריות

הגר"ש שניאורסון זצ"ל ראש ישיבת כוכב מיעקב כתב מאמר על תלמיד חכם שבאמצע השבת נזכר שבכיסו יש מוקצה (צפרניים שקצצם בע"ש וחשב לשורפם) מה יעשה. בתוך הצדדים כתב שאין לחייבו לרוץ (כמבואר בשו"ע רסו, יא שצריך לרוץ כדי שלא יבוא לידי עקירה והנחה) משום שאם ירוץ ברחוב "יהיה לבוז בעיני רבים" וציין לדברי הרמב"ם הנ"ל שזה כדרך משוגעים.

יבלחט"א הגר"י אפרתי שליט"א שלח מאמר תגובה (מוריה, קפא-קפב) בשם רבו מרן הגריש"א זצ"ל, ובתוך הדברים הגיב למש"כ שמשום כבוד הבריות יש לפטורו מלרוץ "אמנם בגמרא ברכות ו,ב לעולם ירוץ אדם לדבר הלכה ואפילו בשבת, וכדברי רבי זירא אנה נמי רהיטנא, ובתפילת יציאת ביהמ"ד אנו רצים והם רצים, ודברי הרמב"ם שלא ירוץ כמנהג המשוגעים כוונתו נגד הרצים ללא שום צורך". עכ"ל.

ולפי דבריו אין זה שייך לסוגייתנו שהנידון רץ מפני המלקות, ושוב אי אפשר להחשיבו כאותם "הרצים ללא שום צורך כדרך המשוגעים".

מוסר | שלטון הדעת – "אדם"

בסוגיא שלנו אנו למדים את הכלל הגדול של "האדם בשבועה", בזמן חלות השבועה צריך להיות "אדם" ולא שוגג, ולעיל דף כו,א פירש רש"י "שיהא אדם - שיהא לבו עליו".

הרי אנו רואים כאן את המשמעות של "אדם": שליבו ודעתו עליו. הרי לשון "אדם" הוא גם במשמעות של "אדמה", כי ממנה לוקח, וגם במשמעות של דמיון "אדמה לעליון", על שם דמיונו להקב"ה. שני הפירושים יחדיו יוצרים תמונה של "אדם" יש לו דעת מהעליונים אשר מושלת בגוף שמהאדמה התחתונה.

מעשה | איך אדע לאיזה כיוון לרוץ?

הגאון רבי חיים ברים זצ"ל נפטר באדר תשס"ב, היתה אז תקופה נוראה של פיגועים רצחניים רצופים בירושלים ותל

משום חולשא דאורחא. **כבר יותר מחמישים שנה שאני מתקשה בזה:** הרי הדרך מרפידים לסיני נמשכה רק יום אחד, כמו שכתוב בגמרא בשבת שם, ומה הטירחה הגדולה שבשביל זה לא היו יכולים לשמוע דבר ה'?

השנה זכיתי שפקח הקב"ה את עיני והבנתי את סוד הדבר: עד שמלאו להם מ"ה יום שלמים עדיין לא הושלמה לגמרי צורת אד"ם שלהם. הם עדיין היו חלשים מן הדרך שהלכו בה ממצרים עד כאן, דרך-ארץ שקדמה לתורה שהפכה אותם לצורת אדם, היו צריכים להמתין עד מלאת יום המ"ה, א' סיון, כדי שיתחזקו לגמרי מן הדרך שעשו, ויתקיימו על מעמדם החדש: אתם קרויים אד"ם.

מכאן ואילך המשכנו לטפס: יום ב' סיון, יום הבחירה. בו בחר בנו הקב"ה מכל העמים. הגר"א אומר שכאשר אנו אומרים שהקב"ה "בחר בנו מכל העמים ונתן לנו את תורתו", בחר בנו – זהו ביום ב' סיון שבו בחר בנו הקב"ה, ונתן לנו – ביום ו' בסיון.

אח"כ יום ג' סיון – יום הגבלה, ציוה על הגבלת ההר. יום ד' סיון – יום פרישה. יום ה' סיון – יום הברית. יום ו' סיון – קבלת התורה, יום חתונתנו ושמחת ליבו.

לשון הקודש | מהו לשון "פגיעה"

הגמרא מספרת שכאשר עיפא יצא מבית המדרש של רבה, שם למד מסכת שבועות, "פגע ביה אבימי אחוהי".

מהו לשון "פגע ביה" בפשטות הוא לשון "פגישת", כמו "ויפגע במקום" שלפי פשוטו הכוונה שהוא "פגש" במקום.

אבל יתכן שהוא גם לשון פגיעה והקנטה, כמו שאנו מוצאים **במגילת רות** "וַתֵּאמֶר רות אֶל תִּפְגְּעִי בִּי לְעִזְבֹן לְשׁוֹב מֵאֶחָיִךְ" ופירש רש"י לשון הפצרה, כמו שהתפילה נקראת פגיעה.

אבל בתרגום שם תרגם "לא תקניטי יתי", 'פירש תפגעי בי מלשון פגיעה והיזק, כמו 'ויפגע בו וימות', וכיו"ב פירש הרוקח שכוונתה 'אל תהרגי לי בזה שאת אומרת ככה'. וכ"כ הב"ח במשיב נפש שהתרגום פירש תפגעי מלשון 'גש פגע בו' שהוא לשון פגיעה בחרב ועל דרך זו יאמר על פגיעה בדברים קשים ומרים באדם, דיש בוטה כמדקרות חרב'.

לפי זה אולי רומזת כאן הגמרא שאבימי אחיו הקניטו וציערו בכך שהוכיח לו שוב ושוב "אשתבשת!" ובזה "פגע בו" לשון 'גש פגע בו'.

קנייני התורה | דקדוק חברים – אישתבשת!

ה"גולם", בו מתפרק גוף התולעת ומורכב מחדש בצורת פרפר.

גם בני ישראל היו צריכים להיפך מ"זחל" ל"פרפר". הרבה יותר מכך – מגוי ליהודי.

אנו איננו מספיק מבינים את **הפער העצום והמהותי שיש בין גוי ליהודי.**

הכוזרי ביקש מרבינו יהודה הלוי לתאר לו את מעלת היהודי. אמר לו ריה"ל כשם שאתה מבין שההבדל בין דומם לצומח איננו הבדל כמותי אלא מהותי, זאת מהות אחרת, וכשם שאתה מבין שההבדל בין צומח לחי איננו הבדל כמותי אלא מהותי, וכשם שאתה מבין שההבדל בין חי לאדם איננו הבדל כמותי אלא מהותי (היום לא כל הגויים מסכימים לזה... יש כאלו שרואים בזה "עוול" להחשיב את האדם כדרגה נפרדת מעל בעלי החיים... זה כמעט לא חוקי לדבר כך היום...) – כך ההבדל בין יהודי לגוי, הוא הבדל מהותי. הם שני מינים נפרדים.

גוי יכול להיות צדיק גדול, כמו נח הצדיק או בנו שם. אבל לעולם הוא ישאר "בן עולם הזה", תמיד יהיה אסור לו לשבות ממלאכה "יומם ולילה לא ישבותו", גוי ששבת באחד מימי השבוע – חייב מיתה. אבל יהודי מותר לו לשבות ממלאכה, הוא חייב לשבות ביום השביעי, מדוע? משום שהוא מין אחר, הוא איננו "בן עולם הזה" אלא "בן עולם הבא".

"אם אתה "בן עולם הבא" – מה אתה עושה כאן בעולם הזה?! לך הביתה שלך, לעולם הבא!" אין-הכי-נמי, באמת אני הולך לעולם הבא... אני רק הולך-דרכים כאן בעולם הזה בדרכי אל העולם הבא. אינני שייך לכאן.

אפשר להגדיר אותי כ"חייט", אני תופר לי בגדים מפוארים – מתורה ומעשים טובים – על מנת להתעטף בהם בעולם הבא. זה מה שאני כאן. כך המדרש מכנה את היהודי - "חייט". המשך חכמה אומר שזה פשר מצות ציצית, שיהודי יזכור שהבגד שלו עדיין לא ארוג לגמרי, יש לו עוד חוטים שהוא עוד לא גמר לארוג בבגדו...

אז איך אנו מתהפכים מגוי ליהודי? באמצעות שלב ה"גולם". ימי ספירת העומר. אבל גם הימים הללו מתחלקים לשלבים שונים, שלב אחר שלב. כמו שמחלק הרד"ק בספר הושע:

בשלושים יום הראשונים, מפסח עד פסח שני, עדיין לא התנתקנו לגמרי ממצרים. לכן עדיין אכלו משיירי מצת-מצווה, כדי שמכח המצות ימשיכו לצאת ממצרים. אחרי שלושים יום כבר סוף סוף התנתקנו לגמרי ממצרים, כעת צריכים שבועיים ימים לאכול מן, ואז נשלמים מ"ה ימים מחוץ למצרים, מ"ה = אד"ם, בא' סיון נעשינו לראשונה אדם, הושלמה יצירתנו ב"גולם", ואנו מוכנים לשמוע את דבר ה' במדבר סיני.

הנה, הגמרא בשבת פ"ב, שואלת מדוע ביום א' סיון כשהגיעו למדבר סיני לא דיבר אליהם ה', ומשיבה תשובה מפליאה:

פדת שהיה מחודד מאד ללמוד עמו. על כל דבר שאמר רבי יוחנן השיב רבי אלעזר בן פדת 'תניא דמסייעא לך'. אמר רבי יוחנן: אתה אמור להיות כריש לקיש? ריש לקיש כאשר הייתי אומר דבר היה מקשה עליי כ"ד קושיות ואני הייתי צריך לתרץ כ"ד תירוצים וממילא רווחא שמעתא, ואתה אומר 'תניא דמסייע לך', וכי אינני יודע שאמרתי נכון?! הלך רבי יוחנן קרע את בגדיו ובכה 'היכן אתה ריש לקיש?' עד שנטרפה דעתו מתוך צער. וביקשו חכמים רחמים עליו ועלתה נשמתו השמימה.

הוא אומר, אנו זקוקים לחברותא על מנת לברר וללבן, לקבל ביקורת ותוכחה, להתקדם ביחד.

כל זה כמובן, בתנאי, שהם יודעים לומר את התוכחה באכפתיות ולא בהתנשאות, ולקבל את התוכחה בשמחה ולא בפנים נעלבות ומתביישות. **חברים טובים כורתים בנייהם ברית של אכפתיות ודאגה אחד לשני.**

[איך מוצאים חבר? זו שאלת מליון הדולר... עד כדי כך שהמשנה באבות מציעה 'וקנה לך חבר', ופירש הרע"ב "ואפילו אתה צריך לקנותו בדמים יקרים ולפזר עליו ממון כדי שתקנה אהבתו."

הב"ח בהלכות פורים מבאר מדוע את מצות מתנות לאביונים מחלקים לב' אביונים ואילו מצות משלוח מנות לחבר אחד, משום שאביונים יש בשפע... אבל חבר טוב קשה למצוא יותר מאחד...

מאיך גיסא, בקשת החברים איננה בקשת מותרות. חז"ל אמרו 'או חברותא כחברי דאיוב או מיתותא'. חברי איוב היו דבוקים בדאגה אחד לשני, הגמרא אומרת שהם היו מרגישים ממרחקים אם אחד מהם בצרה, מאיך גיסא, הם לא חסכו לשונם להוכיח ולתקן את השני. הם היו דוגמא לחברים נאמנים].

אבימי "מכשיל" את עיפא שוב ושוב וקורא לעברו "אישיתבשת!", איך היה מותר לו להתנהג כלפיו כך?

זהו ההנהגה של "דקדוק חברים" אחד מקנייני התורה. חבר טוב – יכול לדקדק ולהוכיח את השני בלי לחשוש מכך.

רב יכול ללמד ולהשפיע אבל הוא לא יכול לדקדק עם התלמידים. להוכיח ולתקן אותם על כל צעד ושעל, ליישר כל עקמימות, להתווכח ולהתעמת עם כל טעות. אם הרב ידקדק יותר מדי עם תלמידיו, הם ירתעו ממנו והוא לא יצליח להשפיע עליהם כראוי. כמו שכותבת המשנה 'ולא הקפדן מלמד'. התלמידים של האדם – בוודאי ובוודאי אינם רשאים לדקדק אחרי המעשים שלו ולפקפק בהם. **ה'דקדוק' הוא נחלתם של חבריו של האדם.**

חבר טוב יכול וצריך להוכיח ולתקן על כל טעות. חברותא טובה מתווכחת ומלבנת כל משפט, כל סברא, כל איזה ראייה שהאחד אומר. הם מתנצחים ומתווכחים, מלבנים ומבררים כל פרט ופרט.

כאשר ביקש ריב"ז מתלמידיו את הדרך הטובה שיבור לו האדם, מצא תלמידו רבי יהושע בן חנניה את ה'חבר טוב' כמידה שבה תלויה כל עליית האדם. וכתבו המפרשים משום שהחבר מוכיח אותו על כל טעות.

מדוע יש לחבר את הפריבילגיה הזו? מדוע איננו חוששים שה'דקדוק' המרובה יביא לריחוק ופירוד? משום שאותו חבר אינו רק מוכיח, אלא גם 'מקבל תוכחה'. החבר לא נרתע מריבוי התוכחה שהוא סובר, מ'המכות אשר הוכתי בית מאהבי', משום שכנגד זה הוא גם כן טורח בתקנתו של חברו, גם הוא מוכיח את השני, אז אין כאן הרגשה רעה לאיש מהצדדים.

כתוב בגמרא שלאחר שנפטר ריש לקיש היה רבי יוחנן בצער שאיבד את החברותא שלו, שלחו חכמים את רבי אלעזר בן